

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2019 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi:

I. ustalił, że w skład majątku wspólnego A. W. oraz A. K. (1), którego wspólność ustała wskutek wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 4 października 2017 roku wydanego w sprawie o sygn. akt XII C 1373/15 o rozwiązaniu przez rozwód związku małżeńskiego, wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...), o wartości 240 000 złotych;

II. ustalił, że A. W. dokonał wydatku z majątku osobistego na majątek wspólny – prawo opisane w punkcie I postanowienia o wartości 150 000 złotych;

III. ustalił, że A. W. dokonał nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny o wartości 1 963,14 złotych;

IV. oddalił wniosek A. W. o rozliczenie wydatków i nakładów w pozostałej części;

V. dokonał podziału majątku wspólnego A. W. oraz A. K. (1) ten sposób, że składnik opisany w punkcie I postanowienia przyznał na wyłączną własność A. K. (1);

VI. zasądził od A. K. (1) na rzecz A. W. kwotę 195 981,57 złotych tytułem spłaty;

VII. zasądzoną w punkcie VI. postanowienia kwotę rozłożył na 2 raty płatne w następujący sposób:

- pierwsza rata w kwocie 150 000 złotych w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

- druga rata w kwocie 45 981,57 złotych w terminie 1 roku od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

VIII. nakazał A. W. wydanie na rzecz A. K. (1) przedmiotu opisanego w punkcie I postanowienia w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

IX. ustalił, że A. W. nie przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego;

X. umorzył postępowanie w zakresie zgłoszonych do podziału ruchomości;

XI. obciążył A. W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi kwotą 100 złotych tytułem tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa wydatków;

XII. ustalił, że wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania ponoszą w pozostałym zakresie koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Powyższe orzeczenie Sąd Rejonowy oparł na ustaleniach, z których najistotniejsze przedstawiają się następująco:

Uczestnicy zawarli związek małżeński 15 listopada 2003 roku.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2006 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt II C 841/03 z powództwa A. K. (2) przeciwko Towarzystwu (...) SA w W., zasądził od pozwanego na rzecz powoda:

- kwotę 150 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 czerwca 2003 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia,
- rentę na zwiększone potrzeby w kwotach:

- po 970 zł miesięcznie za okres od 1 października 2002 roku do 30 listopada 2002 roku,
- po 380 zł miesięcznie za okres od 1 grudnia 2002 roku do 31 stycznia 2003 roku,
- po 530 zł miesięcznie za okres od 1 lutego 2003 roku do 30 kwietnia 2005 roku,
- po 180 zł miesięcznie za okres od 1 maja 2005 roku i na przyszłość,

wszystkie kwoty płatne do dnia 10-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat, ustalając początek biegu odsetek ustawowych na dzień 3 czerwca 2003 roku,

W okresie od 29 listopada 2017 roku do dnia 25 października 2018 roku A. W. zapłacił tytułem należności za energię elektryczną w lokalu przy ul. (...) w Ł. łącznie kwotę 1963,14 zł. Wnioskodawczyni nie zwróciła mu połowy tej kwoty.

Z kwoty, którą A. W. uzyskał na podstawie wyroku z dnia 24 maja 2006 roku wydanego przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt II C 841/03 uczestnicy pokryli część ceny nabycia lokalu przy ul. (...) w Ł.. Nadto w związku z koniecznością zapłaty ceny za lokal i remontem mieszkania, uczestnicy zaciągnęli kredyt w kwocie ok. 40.000 zł oraz pożyczki od rodziców stron – ok. 30.000 zł. Zobowiązanie z tytułu pożyczek od rodziców spłacili w czasie małżeństwa.

W lokalu objętym wnioskiem zamieszkują uczestnicy wraz z dwojgiem wspólnych małoletnich dzieci.

Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ul. (...), posiada wartość - według stanu na dzień 14 listopada 2017 roku i cen aktualnych – 240 000 zł.

A. K. (1) uzyskuje miesięczny dochód netto w kwocie ok. 5 000 zł. Miesięcznie wydatkuje tytułem utrzymania mieszkania, mediów i zakupu leków kwotę ok. 1500 zł. Spłaca dwa kredyty – łącznie tytułem rat płaci 500 zł miesięcznie. Raty będzie płaciła jeszcze pół roku. Ma możliwość zaciągnięcia kredytu na kwotę 150 000 zł.

A. W. uzyskuje miesięczny dochód netto w kwocie ok. 580 zł, po zajęciu komorniczym. nadto z prac dorywczych otrzymuje ok. 500 - 1000 zł miesięcznie. Miesięcznie wydatkuje tytułem utrzymania mieszkania oraz mediów kwotę 800 zł. Uczestnik posiada zadłużenie z tytułu alimentów w kwocie ok. 5 000 zł.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy dokonał kompleksowego rozliczenia w jednym postępowaniu nakładów z majątku odrębnego uczestnika postępowania na majątek wspólny. Sąd I instancji zważył, że wartość nakładów dokonanych z majątku odrębnego uczestnika na majątek wspólny w postaci wydatków na zakup wspólnego lokalu oraz opłat związanych z jego eksploatacją wyniosły łącznie 151 963,14 złote i podlegają zwrotowi w całości na jego rzecz. Zwrotowi na rzecz uczestnika podlega także połowa środków wspólnych, z których sfinansowano pozostałą cenę nabycia przedmiotowego lokalu według jego aktualnej wartości. Sąd Rejonowy odmawiając rozliczenia jako nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny równowartości renty na zwiększone potrzeby wypłaconej uczestnikowi w trakcie trwania małżeństwa wskazał, że jako surogat wynagrodzenia z mocy ustawy wchodzi one do majątku wspólnego. Z kolei w spornej między uczestnikami kwestii podziału wspólnego lokalu opowiedział się na rzecz przyznania go na wyłączną własność wnioskodawczyni podnosząc, że zmiana miejsca zamieszkania dzieci zamieszkujących wspólnie z matką, prowadziłyby do dezorganizacji ich dotychczasowego życia skoncentrowanego w tymże lokalu.

Apelację od powyższego postanowienia w zakresie ustalonej wysokości wydatku z majątku osobistego uczestnika A. W. na majątek wspólny ponad ustaloną kwotę 150 000 złotych w zakresie do kwoty 173 490 złotych (pkt. II i IV postanowienia) oraz w zakresie dokonanego sposobu podziału majątku wspólnego, to jest przyznania składnika opisanego w punkcie I postanowienie na wyłączną własność A. K. (1) i w konsekwencji zasądzenia na rzecz uczestnika A. W. ratalnej spłaty oraz nakazania uczestnikowi wydania przedmiotowego lokalu w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia (punkt V, VI, VII i VIII postanowienia), wywiódł uczestnik postępowania podnosząc następujące zarzuty:

- naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i nieuprawnione przyjęcie, że przyznanie jedyne go składnika majątku w postaci lokalu mieszkalnego na wyłączną własność wnioskodawczym jest najbardziej racjonalnym i odpowiadającym potrzebom stron i ich dzieci sposobem podziału majątku w sytuacji, gdy takie rozstrzygnięcie w istocie pozbawia uczestnika miejsca zamieszkania, który to lokal mieszkalny został nabyty w głównej mierze za pieniądze z majątku odrębnego wnioskodawcy;

- naruszenia art. 31 § 1 k.r.i.o., art. 45 k.r.i.o. w zw. z art. 33 pkt. 6 k.r.i.o. w zw. z art. 567 § 1 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na nieuwzględnieniu roszczenia uczestnika o rozliczenie wydatków z majątku odrębnego w zakresie otrzymanych rat renty na zwiększone potrzeby za okres od dnia 1 października 2002 r. do daty zawarcia związku małżeńskiego, to jest do dnia 15 listopada 2003 r. (stanowiących łączną kwotę 8.000 złotych) w sytuacji, gdy wspólność ustawowa małżeńska stron powstała dopiero z chwilą zawarcia związku małżeńskiego;

- naruszenia art. 45 k.r.i.o. w zw. z art. 33 pkt. 6 k.r.i.o. w zw. z art. 567 § 1 k.p.c. w zw. art. 5 k.c. poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że otrzymane przez uczestnika raty renty na zwiększone potrzeby za okres od dnia 1 października 2002 r. do daty zakupu lokalu mieszkalnego, to jest do dnia 15 maja 2007 r. (o łącznej wartości 23 490 złotych) stanowią majątek wspólny w sytuacji, gdy takie rozstrzygnięcie narusza zasady współżycia społecznego z uwagi na fakt, że to wnioskodawczym była współsprawcą wypadku w wyniku którego obrażeń ciała doznał A. W., a zatem ww. kwoty winny ulec rozliczeniu jak wydatek z majątku odrębnego.

W konkluzji uczestnik postępowania sformułował wniosek o zmianę zaskarżonego postanowienia:

1. w punkcie II poprzez ustalenie, że A. W. dokonał wydatku z majątku osobistego na majątek wspólny opisany w punkcie I postanowienia o wartości 173 490 złotych,

2. w punkcie V poprzez dokonanie podziału majątku wspólnego A. W. oraz A. K. (1) ten sposób, że składnik opisany w punkcie 1 postanowienia przyznać na wyłączną własność uczestnika A. W.,

3. w punkcie VI i VII w ten sposób, że zasądzić od A. W. na rzecz A. K. (1) kwotę 32 273,43 (trzydzieści dwa tysiące dwieście siedemdziesiąt trzy i 43/100) złotych tytułem spłaty, płatną w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

4. w punkcie VIII w ten sposób, że nakazać A. K. (1) wydanie na rzecz A. W. przedmiotu opisanego w punkcie I postanowienia w terminie 4 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczynie wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja jest niezasadna.

Ustalenia faktyczne, jak również ocena prawna przedstawiona w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia przez Sąd Rejonowy, znajdują pełną akceptację Sądu Okręgowego. Stan faktyczny ustalony w I instancji Sąd odwoławczy uznaje za własny.

Przystępując do rozważań nad poszczególnymi zarzutami apelacji, już na wstępie należy wskazać, całkowicie chybiony jest zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c., którego zasadności skarżący upatruje w przyznaniu wnioskodawczynie lokalu mieszkalnego należącego do ich majątku wspólnego. Wskazany przepis dotyczy oceny dowodów, nie zaś oceny, jaki sposób podziału majątku wspólnego jest odpowiedni w okolicznościach danej sprawy. Zachodzi potrzeba wyjaśnienia, że zagadnienia sposobu podziału majątku wspólnego po ustaniu wspólności

majątkowej małżeńskiej mają charakter przepisów prawa materialnego mimo, iż części z nich zamieszczona została w ustawie o charakterze proceduralnym np. art. 688 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c.

Niezależnie od błędów konstrukcyjnych, których skarżący nie ustrzegł się przy konstruowaniu powyższego zarzutu, podkreślić należy, iż w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy zastosował prawidłowy sposób podziału majątku wspólnego w skład którego wchodziło spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Ł. przy ulicy (...), przyznając je na wyłączną własność wnioskodawczyni. Sąd Okręgowy podziela ocenę wyrażoną w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że za rozstrzygnięciem w zakwestionowanym kierunku przemawia przede wszystkim dobro wspólnych małoletnich dzieci zamieszkujących wspólnie z wnioskodawczynią. Nie budzi wątpliwości, że ewentualne przychylenie się do wniosku skarżącego i przyznanie przedmiotowego lokalu na jego rzecz skutkowałoby zmianą miejsca zamieszkania będących w wieku szkolnym wspólnych dzieci uczestnika i wnioskodawczyni, których centrum życiowe dotychczas ogniskowało się w spornym lokalu. Dostrzegając zatem potrzeby mieszkaniowe skarżącego wyrazić należy przekonanie, iż nie można przyznać pierwszeństwa ich realizacji z uszczerbkiem dla niezakłóconego i harmonijnego rozwoju dzieci uczestnika i wnioskodawczyni. Już choćby z tego względu zupełnie traci na znaczeniu argumentacja uczestnika, który domagając się przyznania omawianego składnika majątku wspólnego na swoją własność odwołuje się do faktu spowodowania przez uczestniczkę zdarzenia drogowego, w wyniku którego ucierpiał uczestnik. O naruszeniu zasad współżycia społecznego w wyniku przyznania lokalu wnioskodawczyni nie można mówić zwłaszcza wobec faktu, że uszczerbek na zdrowiu jakiego doznał uczestnik postępowania nie był zamierzonym przez wnioskodawczynię następstwem spowodowanego z jej winy wypadku komunikacyjnego. Poza tym wypadek ten nie przeszkodził uczestnikowi w zawarciu związku małżeńskiego z wnioskodawczynią. Nie dostrzegał w okolicznościach tego wypadku niczego, co dyskredytowało wnioskodawczynię jako partnerkę życiową. Twierdzenia o sprzeczności zachowania wnioskodawczyni z zasadami współżycia społecznego abstrahują także od tego, że lokal jest wspólny, a nakład z majątku osobistego uczestnika został rozliczony. Trudno dostrzec jakąkolwiek niegodziwość w zachowaniu wnioskodawczyni, która ubiega się o przyznanie wspólnego lokalu dla niej z gwarancją respektowania interesów dzieci. Wreszcie, nie można tracić z pola widzenia faktu, że uczestnik postępowania w przeciwieństwie do wnioskodawczyni nie wykazał, iż posiada środki na spłatę jej udziału w przedmiotowej nieruchomości. Prawidłowości takiej oceny w niczym nie podważa podniesiona w apelacji okoliczność, że skarżący zebrał kwotę 50 000 złotych na ten cel. Twierdzenia te są całkowicie gołosłowne i muszą być oceniane przez pryzmat całokształtu okoliczności świadczących o sytuacji materialnej uczestnika. W tym kontekście należy dostrzec bardzo niskie dochody uczestnika i fakt istnienia istotnych zadłużeń alimentacyjnych w wysokości ok. 10 000 złotych. Dodatkowo rozmiar spoczywającego na nim bieżącego obowiązku alimentacyjnego nie daje pozytywnej prognozy co do jego możliwości finansowych spłaty wnioskodawczyni.

Całkowicie chybione są także pozostałe zarzuty apelacji. Skarżący oponując przeciwko odmowie rozliczenia jako nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny wypłaconej na jego rzecz renty na zwiększone potrzeby w łącznej wysokości 31 490 złotych silnie akcentuje zwłaszcza okoliczność, że jej podstawa wynika z wyroku zapadłego jeszcze przed powstaniem wspólności majątkowej, a ponadto powołuje się na zasady współżycia społecznego przemawiające jego zdaniem przeciwko takiemu rozstrzygnięciu w sytuacji, gdy wnioskodawczyni była współsprawcą w wyniku którego doznał on uszczerbku na zdrowiu. W odpowiedzi na powyższe przede wszystkim podkreślić należy, iż uczestnik postępowania nie wykazał, że całość środków wypłaconych jemu w wykonaniu wyroku zasądzonego zadośćuczynienie i rentę na zwiększone potrzeby została przekazana na sfinansowanie zakupu mieszkania, a ponadto nie została spożytkowana na zaspokojenie potrzeb rodziny. W dalszej kolejności trzeba wskazać, że renta należna poszkodowanemu małżonkowi z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jego potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość została przez ustawodawcę zaliczona do majątku wspólnego, co wynika wprost z przepisu art. 33 pkt 6 k.r.o. Skarżący przypisując nadmierne znaczenie do faktu, że w sytuacji procesowej z jaką mamy do czynienia w niniejszej sprawie orzeczenie stanowiące źródło obowiązku wypłaty renty na zwiększone potrzeby zapadło przed powstaniem wspólności majątkowej małżeńskiej, całkowicie ignoruje okoliczność, że wypłata renty nastąpiła już w okresie jej trwania, co przesądza o zastosowaniu art. 33 pkt 6 k.r.o. Do odmiennych wniosków w tym zakresie nie może prowadzić wzgląd na zasady współżycia społecznego. Dla odparcia tak sformułowanego zarzutu ponownie należy bowiem odwołać się do

argumentacji przytoczonej w ramach rozważań nad trafnością przyznania wnioskodawczyni lokalu, a ponadto wyrazić stanowcze przekonanie, iż jego uwzględnienie skutkowałoby niedopuszczalną modyfikacją podstawowych zasad, na których opartą ustawową regulację majątkowych ustrojów małżeńskich.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie budzi też zastrzeżeń terminu do opuszczenia wspólnego mieszkania byłych małżonków przez uczestnika postępowania. Termin ten w dostatecznym stopniu uwzględnia interes skarżącego i stwarzać mu realną możliwość rozwiązania problemu mieszkaniowego, co jest związane z przyznaną mu spłatą.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy uznał, iż apelacja nie zawiera uzasadnionych zarzutów mogących podważyć stanowisko Sądu Rejonowego, a tym samym jako bezzasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. uznając, iż uczestnicy postępowania byli w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania, a ich interesy były wspólne, gdyż zmierzały do uporządkowania stosunków majątkowych po rozwiązaniu małżeństwa.